

စူနာမီးတီထွင် စံချိန်တင်

လွင်လွင်မာ

စွန့်ခွေးတီထွင် စံချိန်တင်

mgyoe.com

BM0002
1,500.00 K5

ရွှေဦးတီထွင် စံချိန်တင်
လွင်လွင်မာ - မြန်မာပြန်

ပျိုပျော်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀ ကုဂ ၀၆၁၁
မျက်နှာပုံခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၄၀၀ ၄၅၉ ၀၅၁၂
ထုတ်ဝေသူ	-	ဦးစန်ဦး
ပုံနှိပ်သူ	-	ဒေါ်စင်မာ
မျက်နှာပုံဒီဇိုင်း	-	အမ်အက်စ်အို
ကွန်ပျူတာဝလင်	-	အီးဂဲလ်
စာအုပ်ချုပ်	-	သဏ္ဍာ

၆၀၀

လွင်လွင်မာ

ရွှေဦးတီထွင် စံချိန်တင် / လွင်လွင်မာ၊ ခရန်ကုန်၊

စိတ်ကူးချိုချိုစာပေ၊ ၂၀၁၁၊

စာမျက်နှာ ၃၉ မျက်နှာ၊

၁၂.၅ စင်တီမီတာ x ၁၈.၅ စင်တီမီတာ

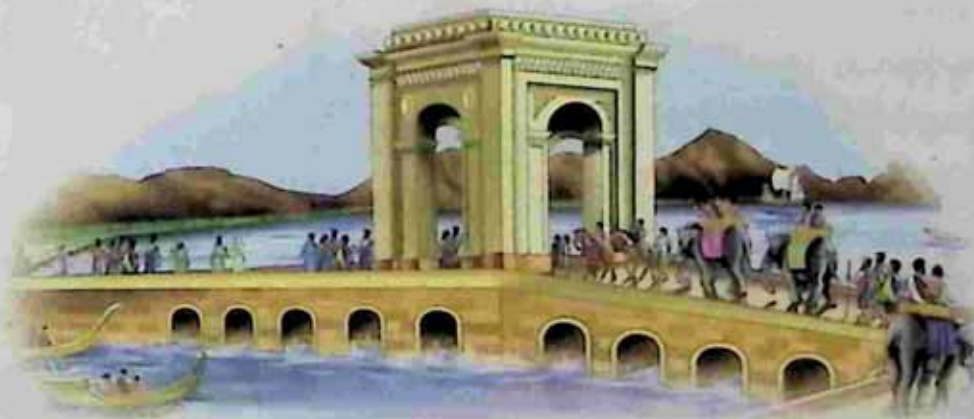
(၁) ရွှေဦးတီထွင် စံချိန်တင်

၂၀၁၂ ဇူလိုင်လ၊ အုပ်စု ၅၀၀
ရောင်းစေ့ ၁၅၀၀ ကျပ်

လူသားတို့၏ စွန့်ဦးတီထွင်မှုစံချိန်များ

၁။	အစောပိုင်း ယဉ်ကျေးမှု	၂
၂။	အီဂျစ်ခေတ်ဟောင်း	၄
၃။	ဂရိနှင့် ရောမ	၆
၄။	တရုတ် ခေတ်ဟောင်း	၈
၅။	အမေရိက အလယ်ခေတ်	၁၀
၆။	စက်မှုတော်လှန်ရေး	၁၂
၇။	လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး	၁၄
၈။	ဆက်သွယ်ရေး	၁၆
၉။	အာကာသခရီး	၁၈
၁၀။	စစ်အတွင်း တီထွင်မှုများ	၂၀
၁၁။	အဆောက်ဦများ	၂၂
၁၂။	တံတားများနှင့် ဥမင်များ	၂၄
၁၃။	ပန်းချီ၊ ပန်းပု အနုပညာများ	၂၆
၁၄။	ဂီတ	၂၈
၁၅။	ပြတတ်များ	၃၀
၁၆။	ရုပ်ရှင်နယ်ပယ်	၃၂
၁၇။	ရုပ်မြင်သံကြား အစီအစဉ်	၃၄
၁၈။	နိုင်ငံခြားနှင့် ပြည်သူများ	၃၆
၁၉။	ဘာသာရေး	၃၈

အစောပိုင်းယဉ်ကျေးမှု

ပထမဆုံး ဘီးနှင့် ထွန်

မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်းတို့သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း ၅,၅၀၀ ကျော်က “ဘီး”ကို ပထမဦးဆုံး စတင်တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုဘီးမှာ သစ်သားဖြင့်ပြုလုပ်ထားပြီး စမှတ်တိုင် မပါရှိချေ။ သစ်သားလှည်းတွင် ဘီးကို သံ သို့မဟုတ်၊ သစ်သားစိုဖြင့် တွဲထားတတ်သည်။ ဘီးကိုတီထွင်သည့် အချိန်ကာလလောက်မှာပင် စိုက်ပျိုးရေးအတွက် “ထွန်”ကိုလည်း မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်းတို့ တီထွင်ခဲ့ကြသည်။ ထွန်ကို နွားများဖြင့်ဆွဲ၍ စိုက်ပျိုးရေးတွင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

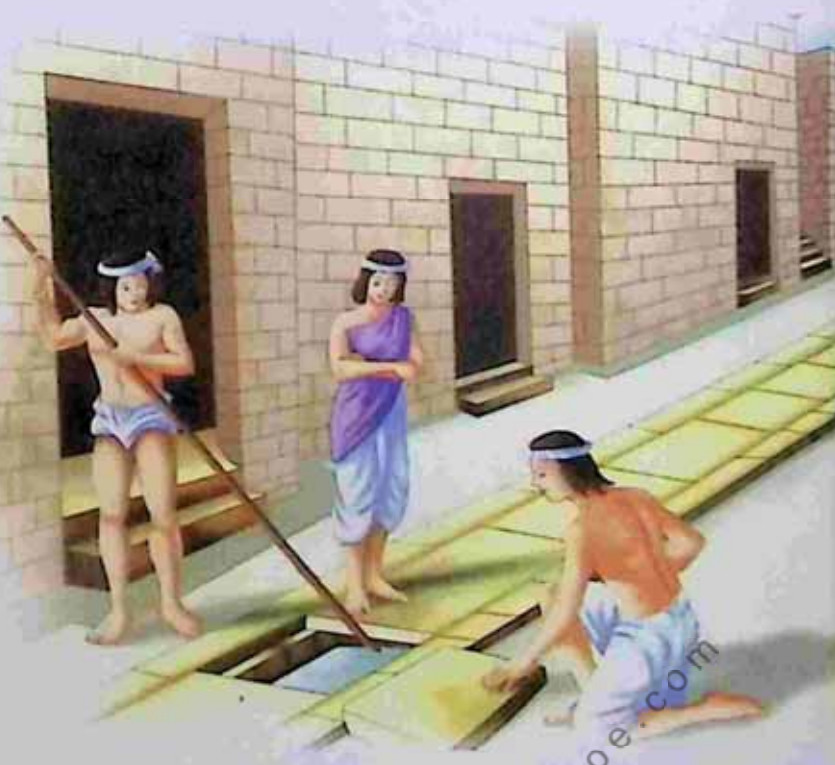
ပထမဆုံး ဒုတိယကိရိယာ

အုတ်ခွက်စာသည် စာရေးသားမှု၏ ရှေးအကျဆုံးသော ပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ BC 3200 ခန့်တွင် မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်း၏ မျိုးနွယ်စု ဆူမားရီးယမ်းတို့က တီထွင်ခဲ့ပြီး သူတို့ ရှာင်းဝယ်သည့် ပစ္စည်းစာရင်းကို မှတ်သားခြင်းဖြစ်သည်။ ဂုတ်ခွက်စာသည် ပုံစာ၏အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ စက္ကူမပေါ်မီက မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်းတို့သည် ရွှံ့အစိုပြားများပေါ်တွင် တုတ်ချွန်ဖြင့်ခြစ်၍ စာရေးသားခဲ့ကြသည်။

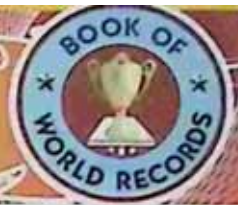

ပထမဆုံး ရေဆိုးစွန့်ရေမြောင်းစနစ်

BC 2600 မှ 1700 အတွင်း ထွန်းကားခဲ့သော အင်ဒပ်(စ်)တောင်ကြားမှ မြို့များတွင် ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ရေဆိုးစွန့်ရေမြောင်းများ အသုံးပြုခဲ့သည့် အထောက်အထားများ တွေ့ရသည်။ ယင်းအထောက်အထားမှာ ထိုခေတ်ကာလ၏ ထူးခြားသော နည်းပညာနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးအတတ်ကို သက်သေပြလျက်ရှိသည်။ အဓိကရေမြောင်းမှာ မြို့လယ် လူသွားလမ်းအောက်မှ စီးဆင်းလျက်ရှိပြီး အုတ်ခွက်များ ကျောက်တုံးများဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသည်။ အိမ်တစ်လုံးချင်းဆီမှ ရေမြောင်းများက ယင်းအဓိက ရေမြောင်းဆီသို့ ဆက်သွယ်ထားသည်။ အဓိကရေမြောင်းကိုမူ မြို့ပြင်သို့ ရေဆိုးများ စွန့်ပစ်ရန် စီစဉ်ဖောက်လုပ်ထားသော ရေမြောင်းအကြီးဖြင့် ဆက်သွယ်ပေးထားသည်။

mgyc.com

ပထမဆုံးဆင်ခြေပုံးရုပ်ကွက်

အင်ဒပ်(စ်)တောင်ကြား နေထိုင်သူများသည် ပထမဆုံး ဆင်ခြေပုံးရုပ်ကွက်ကို တီထွင် စီစဉ် ကြသူများလည်း ဖြစ်သည်။ မြို့တော်ဒေသ ကို မြို့ရေယာနှင့် မြို့တွင်းဟု နှစ်မျိုးခွဲခြားထား သည်ကို တွေ့ရသည်။ မြို့ရေယာမှာ အမြင့်ပိုင်း တွင်ရှိပြီး စိတာဒယ်လ်ဟု ခေါ်သည်။ မြို့တွင်းတွင်မူ သပ်ရပ်စွာ တည်ဆောက်ထားသော အိမ်ခြေများနှင့် ဈေးဆိုင် များ၊ လမ်းများ ရှိသည်။

ပထမဆုံးကြေးနီတိုင်သူများ

မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်းဒေသတွင် နေထိုင်သူများသည် သံသတ္တု ပိုင်းဆိုင်ရာတွင် ကျွမ်းကျင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ သံနှင့် ကြေးကို ရောစပ်ရာမှ ကြေးနီရလာသည်ကို BC 3000 ခန့်တွင် ဆူမား ရီးယန်းတို့မှ ပထမဆုံးတွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းတွေ့ရှိမှုမှနေ၍ ဆူမားရီး ယန်းတို့သည် လက်နက်အသုံးအဆောင် ခွက်၊ ဓား၊ ရုပ်တုတို့ကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

သင်္ဘောပျံပျံပျံပျံ

မက်ဆိုပိုတေးမီးယမ်းတို့သည် ပထမဆုံး ဇာတ်လမ်း စတင်ရေးသားသူများလည်း ဖြစ် ကြသည်။ ဂေါလ်ဂါမက်(ရှ်) ကဗျာရှည်သည် နှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်ခန့်က ရေးသားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဂေါလ်ဂါမက်(ရှ်)နှင့် သူငယ်ချင်း အီကင်ဒုတို့၏ စွန့်စားခန်းများကို ရေးဖွဲ့ထား ခြင်းဖြစ်ပြီး ရှုံပြား ၁၂ ပြားပေါ်တွင် ရေးသား ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပထမဆုံးအလေးအသုံးပြုစနစ်

အင်ဒပ်(စ်)တောင်ကြားဒေသတွင် နေထိုင်သူများသည် ပထမဆုံး အလေးချိန် ချင်တွယ်စနစ်ကို အသုံးပြုသူများ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့၏ အလေး ချိန်စနစ်မှာ အလွန်တိကျသေချာပြီး ဒေသမကိန်းစနစ်ဖြင့် အလွန်နီးစပ် သည်။ အလေးချိန်တို့၏ အရွယ်အစားမှာ 4:2:1 အချိုးဖြစ်ပြီး အလေး အားလုံး စုစုပေါင်းအလေးချိန်မှာ 28 g (0.9 အောင်စ)စီ ရှိကြသည်။

အစောဆုံး စာပေရေးသားမှု ဖွံ့ဖြိုးမှုခြင်း

အစောဆုံး စာပေရေးသားမှုအဖြစ် ကမ္ဘာတွင် လူသိအများဆုံးမှာ အီဂျစ်အရပ်စာဖြစ် သည်။ အရပ်စာမှာ ဒေါင်လိုက် အလျားလိုက် ရေးနိုင်သည်။ ထူးခြားချက်မှာ အရပ်စာကို တီထွင်ခဲ့ သူတို့မှာ အီဂျစ်တို့မဟုတ်ဘဲ ဂရိများ ဖြစ်ပြီး BC 1 ရာစုနောက်ပိုင်းတွင် တီထွင်ခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။ ရှေးဟောင်းအီဂျစ်တို့၏ အယူ အဆအရ စာရေးသားခြင်းကို နတ်ဘုရား သော့(တ်)က တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စာလုံးကို ဘုရားစာလုံး (mdwt ntr)ဟု ခေါ်ကြသည်။ စာများသည် အရုပ်နှင့်အသံများကို ရောနှောရေးသားထားတတ်ပြီး ဘုရားကျောင်း နှင့် ပုဂံရံများတွင် အများဆုံးတွေ့ရသည်။

စာရေးသားရန် ပါပိုင်ရပ်စ် (စံ) ပင်ကို အသုံးပြုခြင်း

ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်)ပင်မှ ထုတ်ယူရရှိသော အလွှာပြား ကို စာရေးသားရာတွင် ပထမဦးဆုံး အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ ကြသည်။ ယင်းကို BC 4000 ခန့်တွင် အီဂျစ်တို့ ပထမဦးဆုံး အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်)အပင်မှ ဤကဲ့သို့ စာရေးရနိုင်သည့် အလွှာထုတ်လုပ်သည့် နည်းလမ်းကို ဈေးကွက်အတွင်း ချုပ်ကိုင်ထားရန် ရည်ရွယ်၍ အီဂျစ်တို့က လျှို့ဝှက်ထားခဲ့ကြသည်။ သို့သော် AD 105 တွင် တရုတ်တို့ စက္ကူကို တီထွင် ခဲ့ကြပြီးနောက် ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်) အလွှာပြုလုပ်ခြင်းမှာ နိဂုံးချုပ်ခဲ့သည်။ 1965 ခုနှစ်တွင် အီဂျစ်မှ သိပ္ပံပညာ ရှင် ဒေါက်တာဟာဆန်ရာဂတ်(ဟ်)က ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်) လွှာ ပြုလုပ်သည့်နည်းလမ်းကို တစ်ဖန်ပြန်လည် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်) = ပေပင်

ဂျက်ဂျေ့ဂျီ စတင်ထွင်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ပထမဆုံးလှေကို အီဂျစ်ခေတ်ဟောင်းကာလက တီထွင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆကြသည်။ အီဂျစ် တို့သည် လှေကို ပုံသဏ္ဍာန်မျိုးစုံဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ပါပိုင်ရပ်စ်(စ်)ပင်နှင့် ပြုလုပ်သော လှေအပါ အဝင် အခြားလှေပုံစံမျိုးစုံကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် အသုံးပြုသည့်အပြင် နိုင်းမြစ်တစ်လျှောက် လူသေအခေါင်းကိုတင်၍ သယ်ယူနိုင်ရန် နိဗ္ဗာန်လှေအဖြစ် ပြင်ဆင်အသုံးပြု ကြသည်။ တဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ သစ်သားကိုအသုံးပြု၍ လှေကို ပိုမိုခိုင်ခံ့စေ ရန်ပြုလုပ်လာကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ လှေဦးတွင် ရုပ်ပုံများထုထားတတ်သည်ကိုလည်း တွေ့ရ သည်။ ရုပ်ပုံများမှာ လှေအတွင်းဘက်သို့ အမြဲဦးလှည့်ထားတတ်သည်မှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သည်။

အိုးလုပ်ငန်း၏ မူလပုံစံ

အိုးလုပ်ငန်းနှင့် အိုးထိန်းစက် ဖြစ်ပေါ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာမှု၏ အစောဆုံး မှတ်တမ်းမှာ ရှေးအီဂျစ်ကာလ BC 2500 တွင် တွေ့နိုင်သည်။ အိုးထိန်းစက်ကို BC 2686-2181 အီဂျစ်နိုင်ငံတော်ဟောင်းတွင် တီထွင်ခဲ့သော်လည်း အိုးပြုလုပ် ခြင်းကိုမူ ပီရမစ်များ မတည်ဆောက်မီကပင် အီဂျစ်တို့ ပြုလုပ်ခဲ့ကြလိမ့်မည်ဟု ယူဆကြသည်။ ဤအယူအဆမှာ BC 4 ရာစုမှ 6 ရာစုလောက်အတွင်း တည် ဆောက်ခဲ့သော ဂူသင်္ချိုင်းမှ မြေခွက်လေးများနှင့် အီဂျစ်အရပ်စာများ ပုံများတွင် ပါဝင်သော အိုးပုံများကို မူတည်၍ ယူဆခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ရှေးဆရာဆုံးဆုံးအဖြစ်

အီဂျစ်မှ ပိရမစ်တို့သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ရှေးအကျဆုံး သက်တမ်းအရှည်ဆုံး တည်ရှိနေသော အံ့ဩဖွယ်ရာများ ဖြစ်သည်။ အီဂျစ်ခေတ်ဟောင်းအစ (2686-2181, BC) မှ အီဂျစ်ခေတ်အလယ်ပိုင်း (2055-1650 BC) တို့တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော ပိရမစ်တို့သည် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ရှိနေပြီး ဖာရောက်ဘုရင်နှင့် မိဖုရားတို့၏ ဂူသင်္ချိုင်းများလည်း ဖြစ်သည်။ လက်ရှိအီဂျစ်တွင် ပိရမစ် 80 ခန့်ရှိသည်။ လူသိများထင်ရှားပြီး အကြီးဆုံးလည်းဖြစ်သော ပိရမစ်မှာ ကူဖူ ပိရမစ် (Great Pyramid of Khufu) ဖြစ်သည်။

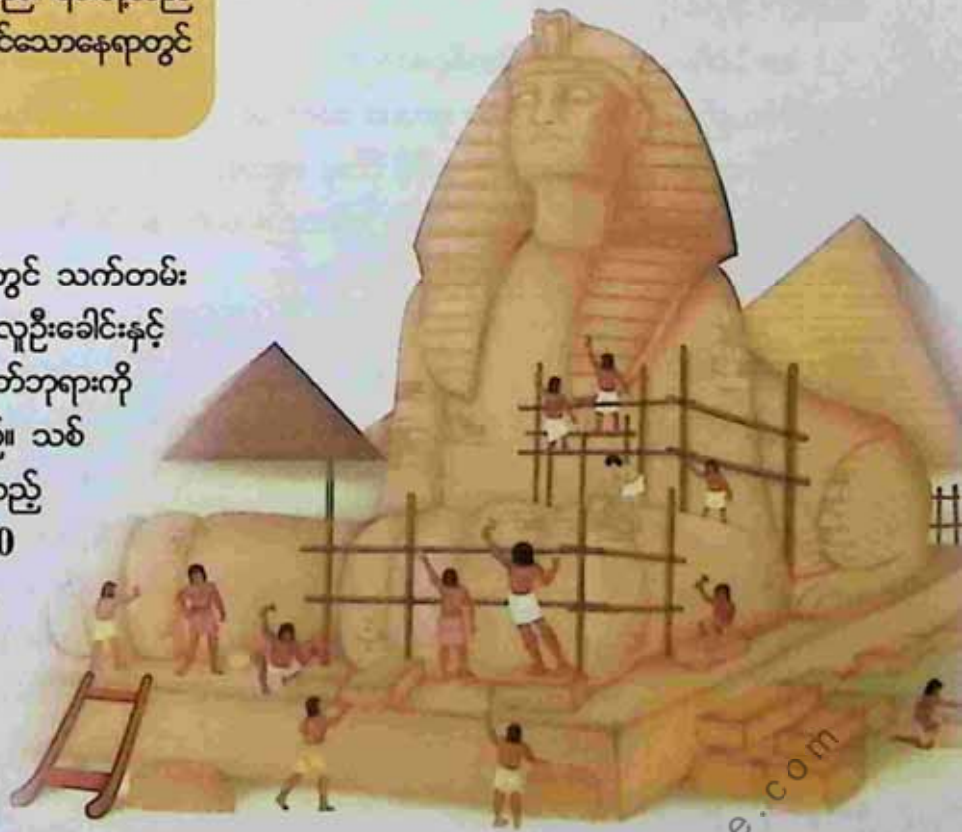
BC 2630 ခန့်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော ဖာရောက်ဘုရင် ဂျိုဆာ (Djoser)၏ နာမည်ကြီးပိရမစ် (Step Pyramid)မှာ အီဂျစ်တွင် ပထမဆုံးတည်ဆောက်ခဲ့သော ပိရမစ်ဖြစ်သည်။

သင်ဒါပျိုးပျိုးကူး။

အီဂျစ်တို့သည် လူသေများကို ထိန်းသိမ်းရန် ထူးခြား ရှုပ်ထွေးပြီး ရှားပါးသော အတတ်တစ်မျိုးကို တတ်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လူသေများကို စိစွတ်၍ အေးစက်ပြီး လေ မဝင်သောနေရာတွင် ထိန်းသိမ်းထားကြသည်။

ကမ္ဘာ့သက်တမ်းအရှည်ဆုံးနှင့် အကြီးဆုံးရုပ်တု

ဂီဇာမှ မနသီဟရပ်တုသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် သက်တမ်းအရှည်ဆုံးနှင့် အကြီးဆုံးရုပ်တုဖြစ်သည်။ လူဦးခေါင်းနှင့် ခြင်္သေ့ခန္ဓာကိုယ်ရှိ မနသီဟရပ်တုသည် နေနတ်ဘုရားကို ကိုယ်စားပြုသည့် ပုံသဏ္ဍာန်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သစ်တုံးကဲ့သော ထုံးကျောက်တုံးကို ထွင်းထုထားသည့် မနသီဟရပ်တုမှာ 185 ပေ ရှည်၍ ပေ 20 ကျယ်ပြီး 65 ပေ အမြင့်ရှိသည်။ ကျောက်တုံးတစ်တုံးတည်းကို ထွင်းထုထားသည့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ရုပ်တုများတွင် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။

ဂရိနှင့် ရောမ

ပထမဆုံး ဘိုလံပစ်

အိုလံပစ်အားကစားပြိုင်ပွဲများကို AD 776 တွင် ဂရိမြို့တော်ဟောင်း အိုလံပီယာတွင် စတင်ကျင်းပခဲ့သည်။ အိုလံပစ်သည် ကစားပွဲလေးမျိုးတွင် ပါဝင်ပြီး အရေးကြီးသော အသုတအခမ်းအနားပွဲများ၌ ကျင်းပတတ်သည်။ အခြားသုံးမျိုးမှာ အစ်(စ်)သီယမ်၊ နီမီးယန်နှင့် ပိုင်သီယမ်တို့ ဖြစ်သည်။ အိုလံပစ်ကစားပွဲအား ဂရိနတ်ဘုရား ငုနတ်မင်းအား ဂုဏ်ပြုသည့်အနေဖြင့် ကျင်းပခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ဆင့်ကမ်း ပြေးပွဲ၊ နပမ်းပွဲ၊ အလွတ်ခုန်၊ အပြေးနှင့် သံလုံးပစ်တို့ကဲ့သို့သော အားကစားနည်းများကို အိုလံပစ်တွင် ကစားခဲ့ကြသည်။ အနိုင်ရသူများကို အိုလံပီယာမှ ငုနတ်ကွန်းအနီးရှိ သံလွင်ပင်မှ သံလွင်ခက်များဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော သရဖူချီးမြှင့်သည်။

ပထမဆုံး ဒီမိုကရေစီဝန်ထမ်း

ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ရှေးဂရိခေတ်၊ အေသင်နိုင်ငံမှ စတင်စိတ်ကူးရခဲ့သည်။ အေသင်သားတို့သည် မဲဆန္ဒပေး၍ ခါင်းဆောင်ကို ရွေးချယ်နိုင်သည်။ သို့သော် နိုင်ငံသားတိုင်း မဲပေးခွင့်မရှိဘဲ ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ကန့်သတ်ထားသည်။ အေသင်၌ မွေးဖွားသော လူချမ်းသာများသာ မဲပေးခွင့်ရှိသည်။ အမျိုးသမီးများနှင့် ကျေးကျွန်များမှာ မဲပေးခွင့်မရှိပေ။ သို့ပြင် အေသင်သားတို့၏ အခြားထူးခြားသောစနစ်တစ်ခုမှာ မဲဆန္ဒ ပေးသူနည်းသော အရွေးချယ်ခံသူကို မြို့ပြင်သို့ ထုတ်ထား သည့် အော်စထရာဆင်စနစ်ဖြစ်သည်။

ပထမဆုံး ရေလွှဲစက်နှင့် ဝန်ချိစက်

အာဒီမီဒီးစ်က ဆလင်ဒါတစ်ခုအတွင်း ဝက်အူပုံစံ အသွား ပါသော ရေလွှဲစက်ကို ပထမဆုံး တီထွင်ခဲ့သည်။ ဤရေလွှဲ စက်မှာ မူလက သင်္ဘောမှရေများ စုပ်ထုတ်ရန် ပြုလုပ်ထား ခြင်း ဖြစ်သည်။ နောက်ပိုင်းတွင်မူ အမြင့်ပိုင်းများသို့ အနိမ့် ပိုင်းမှ ရေတင်ယူရာတွင် အသုံးပြုလာခဲ့သည်။ အာဒီမီဒီးစ်သည် ပထမဆုံး ဝန်ချိစက်ကို တီထွင်သူလည်း ဖြစ်သည်။ ယင်း အာဒီမီဒီးစ်ဝန်ချိစက်တွင် သင်္ဘောများအား ရေထဲမှ ဆွဲတင် နိုင်ရန် ချိတ်လည်း ပါဝင်သည်။

ပထမဆုံး မီးပြတိုက်

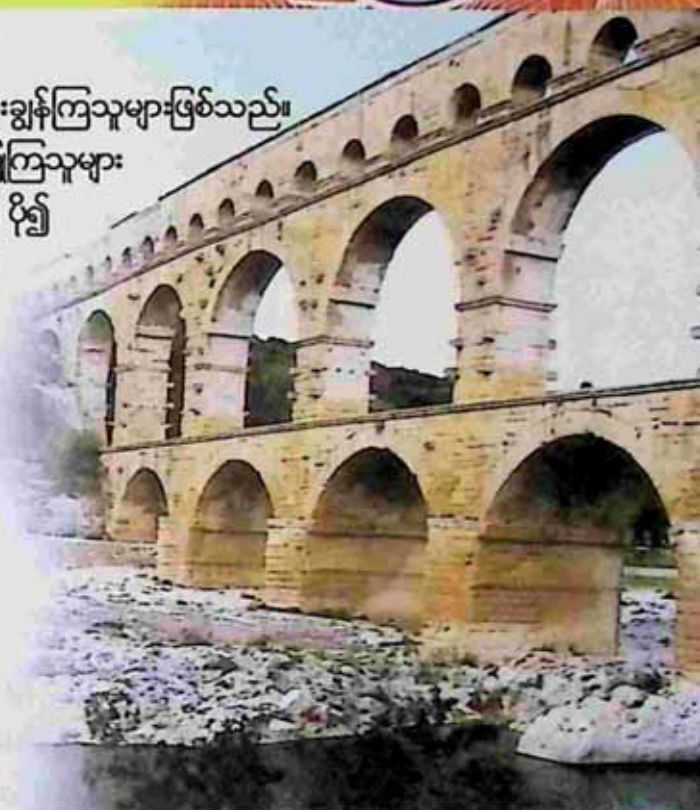
ရှေးဂရိလူမျိုးများသည် ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး မီးပြတိုက်ကိုလည်း တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမီးပြတိုက်မှာ ဖာရောက်ကျွန်းမှ အလက်ဇန်းဒါးမီးပြတိုက်ဖြစ်သည်။ မီးပြတိုက် တည်ဆောက်ရန် စိတ်ကူးကို အလက်ဇန်းဒါးဘုရင်၏ ဗိုလ်မှူးပက်တောလ်မီဆိုတာမှ ရခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ မီးပြတိုက်ကို BC 280 ခန့်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ အထပ်သုံးထပ် ပါဝင်ပြီး 91.5 m (ပေ 300) မြင့်သည်။ အပေါ်ဆုံးထပ်တွင် သင်္ဘောသား များအား အချက်ပေးရန် အချက်ပြမီးပါဝင်သည်။ ပထမဆုံး မီးပြတိုက် သည် နှစ်ပေါင်း 1500 ခန့် တည်ရှိနေခဲ့ပြီး AD 1220 ခန့်တွင် ငလျင်လှုပ်ရာ ပြိုကျသွားခဲ့သည်။

အဆောက်အဦများတွင် ကျောက်စတုရန်းများ ပထမဆုံးအသုံးပြုခြင်း

ရှေးရောမသားတို့သည် အဆောက်အဦဆောက်လုပ်ရာ၌ ထူးချွန်ကြသူများဖြစ်သည်။ အမိုးခုံးများကို အဆောက်အဦများတွင် ပထမဆုံး ထည့်သွင်းအသုံးပြုကြသူများမှာ ရောမများပင်ဖြစ်သည်။ အမိုးခုံးများသည် သာမန်တံခါးများထက် ပို၍ ပစ္စည်းအထည်သွင်း အလွယ်တကူ ပြုနိုင်သည်။ အမိုးခုံးများကို ကြည့်ခြင်းဖြင့် ရောမတို့၏အရည်အချင်းကို သိနိုင်သည်။ လှပခန်းနားသော အဆောက်အဦကြီးများအပြင် တံတားများ ရေသွယ်မြောင်းများကိုလည်း အမိုးခုံးများဖြင့် တန်ဆာဆင်နိုင်သည်။

ပထမဦးဆုံး ဦးထုပ်

ပထမဦးဆုံးဦးထုပ်ကို ဂရိလူမျိုးများက တီထွင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ဦးထုပ်၏ဘေးအနားများက ကျယ်ပြန့်ပြီး မေးသိုင်းကြိုးလည်း ပါရှိသောကြောင့် အသုံးမလိုချိန်တွင် ကျောဘက်ကိုလှန်ချထားနိုင်သည်။ ရှေးဂရိလူမျိုးများသည် ခရီးရှည်များ၌ ဦးထုပ်ကို အသုံးပြုကြသည်။

သင်္ဘောကြီးများ

လောက်လေးသည် BC 399 တွင် ဂရိ၌ ပထမဆုံး စတင် တီထွင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆိုင်ရာကော့(စ်)၏ သားကြီး ဒီယွန်ဆိုင်းရပ်(စ်)မှ တီထွင်ခဲ့သည်။ လေးလံသောအရာများကို ခပ်ဝေးဝေးသို့ ပစ်လွှတ်နိုင်ပြီး စစ်ပွဲများတွင် လက်နက်အဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ပထမဆုံး ကျွန်ကရစ်

ရှေးရောမလူမျိုးများက ကွန်ကရစ်ကို BC 4 ရာစုခန့်တွင် တီထွင်ခဲ့သည်။ ရောမ အဆောက်အဦဆောက်လုပ်သူများသည် ရေ၊ ရွှံ့နှင့် ထုံးကျောက်တို့ကို အချိုးကျ ရောစပ်ပြီး သဲ၊ ကျောက်စရစ်နှင့် ကျောက်တုံးတို့ကို ထပ်မံရော၍ သမအောင် ဓွေသည်။ ကွန်ကရစ်အရောအနှောသည် အရည်ထဲတွင် အစိုင်ခဲများ ရောနှောထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်။ ထိုကွန်ကရစ်ကို နှစ်သက်ရာ ပုံစံထဲသို့ လောင်းထည့်ပြီး ပုံသွင်းနိုင်သည်။ ကွန်ကရစ် ခြောက်သွေ့သွားသည့်အခါ မာကျောသွားသည်။ ဤနည်းဖြင့် ရောမလူမျိုးတို့သည် ကွန်ကရစ်ကို လမ်းများ ကြာရှည်ခံစေရန်အပြင် ရေသွယ်မြောင်းများ တည်ဆောက်ရာတွင်ပါ အသုံးပြုခဲ့သည်။

တရုတ်ခေတ်ဟောင်း

မဟာရံတံတိုင်း

တရုတ်ပြည်၏ မဟာရံတံတိုင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အာကာသမှကြည့်၍ မြင်နိုင်သော လူဖန်တီးပြုလုပ်သည့် တစ်ခုတည်းသောအရာ ဖြစ်သည်။ အရှည်မိုင် 4000 (6400 km)ခန့် ရှည်လျားသည်။ သက်တမ်းတစ်ထောင်ကျော်ခန့်ရှိပြီး ဤတံတိုင်းကို လူတစ်သန်းကျော် အသုံးပြုတည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လူအလုံးအရင်းနှင့် ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်မှုကို ကာကွယ်ရန် ဤတံတိုင်းကို တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးတော်ဝင်သင်္ချိုင်း

တရုတ်မင် မင်းဆက် အုတ်ဂူ 13 ခုကို စုပေါင်းထားသော တော်ဝင်သင်္ချိုင်းမှာ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး စုပေါင်းသင်္ချိုင်းဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။ ယင်းတော်ဝင်သင်္ချိုင်းမှာ ဘေဂျင်းမြို့၏ အနောက်မြောက်ဘက် 31 မိုင်အကွာတွင်ရှိပြီး တောင်ကုန်းလေးများတွင် လိပ်ခုံးပုံသဏ္ဍာန် တည်ဆောက်ထား၍ မင်းကေရာင် 13 ယောက်ကို မြှုပ်နှံထားသည်။ သင်္ချိုင်းကို 1409 ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ဆောက်ခဲ့ပြီး 1604 ခု မင်မင်းဆက် ကျဆုံးချိန်တွင် အဆုံးသတ်ခဲ့သည်။ သင်္ချိုင်းကို ဧရိယာ 40 sq/ km ရှိ မြေပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားပြီး နှစ်ပေါင်း 200 ခန့် ကြာမြင့်ခဲ့ပြီဖြစ်သည်။ ထိုသင်္ချိုင်းကို မင်သင်္ချိုင်းဂူဟု လူသိများသည်။

စက္ကူတီထွင်ခြင်း

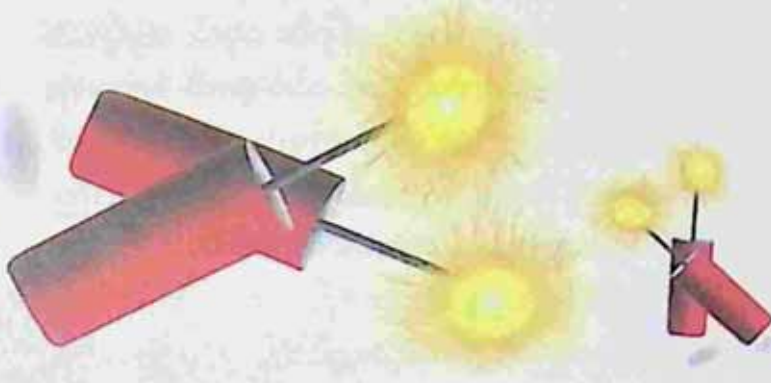
စက္ကူကို အီဂျစ်တို့ ပထမဆုံး တီထွင်ခဲ့သော်လည်း ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့ အသုံးပြုနေသော စက္ကူမှာမူ တရုတ်က မူလအစ အခြေခံခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စက္ကူကို မတီထွင်မီက တရုတ်တို့ သည် မြေထည်ပစ္စည်းများ၊ ကျောက်တုံး၊ တိရစ္ဆာန်အရိုး၊ သစ်သားနှင့် ပိုးထည်များအပေါ်တွင် စာကို ရေးထွင်းခဲ့ကြ သည်။ သို့သော် ဤပစ္စည်းများကို ပြုလုပ်ရာတွင် အကုန်ကျ အလွန်များလွန်းသည်။ တရုတ်ပြည် ဂန်ဆူပြည်နယ်တွင် စက္ကူ ကို မတီထွင်နိုင်မီအထိ တရုတ်လူမျိုးတို့သည် အကုန်ကျ သက်သာမည့် ကြားခံ စာရေးသားစရာ ပစ္စည်းကို ရှာဖွေနေ ခဲ့ကြသည်။ သစ်ပင်မှ အမျှင်များကို အသုံးပြု၍ စက္ကူကို ပို၍အသုံးဝင်အောင် ရှာဖွေဖန်တီးခဲ့သူမှာ ဆိုင်လွန်းဖြစ်သည်။ ပထမဆုံး စက္ကူကို AD 105 တွင် ဟန်မင်းဆက်သို့ ဆက်သခဲ့ပြီး မာကိုဆိုင်စက္ကူဟု ခေါ်သည်။

သင်္ဘောကြီးပြုစုခြင်း။

တရုတ်တို့သည် ယမ်းမှုန့်ကို ပထမဆုံးစတင်တီထွင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ဆေးရည်တစ်မျိုးကို ဖော်စပ်ရန် ဆာလဖာကျောက်မီးသွေးနှင့် ပိုတက်စီယမ် နိုက်ထရိတ်တို့ကို ရောစပ်ရာမှ မပျော်လင့်ဘဲ ယမ်းမှုန့်ကို ဖော်စပ်မိခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းတီထွင်မှုမှာ နှစ်ပေါင်းများစွာအထိ အကျိုးဆက်ရှိနေခဲ့သော်လည်း ယမ်းမှုန့်ပေါ်ပေါက်လာမှုကြောင့် အသက်ဆုံးရှုံးမှုများလည်း ရှိလာခဲ့သည်။

သံလိုက်အိမ်မြှောင်တီထွင်ခြင်း

စီနမ်ခေါ် တရုတ်တို့ တီထွင်ခဲ့သော ပစ္စည်းတစ်မျိုးသည် ယနေ့ အသုံးပြုနေကြသော သံလိုက်အိမ်မြှောင်၏ ကနဦးအခြေခံဖြစ်သည်။ ချင် မင်းဆက် (221-206 BC)ခေတ်တွင် သံလိုက်အိမ်မြှောင်ကို အကြားမြင်ဆရာများက စတင်အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ သံလိုက်အိမ်မြှောင်တွင် သံလိုက်တုံးပါဝင်ပြီး ကြေးနီလက်ကိုင်ဖြင့် ပြုလုပ်ထား၍ မြောက်ဘက်သို့ အမြညွှန်ပြနေသည်။ ဤသံလိုက်အိမ်မြှောင်မှ အခြေပြု၍ AD 8 ရာစုတွင် သံလိုက်အိမ်များကို တရုတ်ပြည်၌ပင် တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုသံလိုက်အိမ်မြှောင်များမှာ သင်္ဘောများတွင် အများဆုံးအသုံးပြုသည်။

သံလိုက်အိမ်မြှောင်ကို သင်္ဘောများတွင် ရေကြောင်းပြအဖြစ် အသုံးပြုရကြောင်း ပထမဆုံးတွေ့ရှိခဲ့သူမှာ တရုတ်နိုင်ငံ ယူနန်ပြည်နယ်မှ ဇောင်ဟီဆိုသူ ဖြစ်သည်။

ပထမဆုံးလက်ဖက်ရည်

ယနေ့ ကမ္ဘာတွင် နာမည်အကျော်ကြားဆုံး ဖြစ်လျက်ရှိသော လက်ဖက်ရည်သည် လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်း 5000 ကျော်မှ စတင်၍ တရုတ်ခေတ်ဟောင်းတစ်လျှောက် ၎င်း၏ခရီးရှည်ကို ချီတက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒဏ္ဍာရီအရ ရှန်နန်အမည်ရ တရုတ်ကောရာင်သည် ရေကို မသောက်မီ ကျိုချက်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ ယင်းကျိုချက်ထား၍ ပွက်ပွက် ဆူနေသော ရေထဲသို့ အနီးနားရှိ အပင်တစ်ပင်မှ သစ်ရွက်များ ကျသွားပြီး ရေများ အညှိရောင်သန်းလာသည်။ တရုတ်ကောရာင်က ယင်းအရည်မှာ လူကို လန်းဆန်းစေသည်ဟု တွေ့ရှိခဲ့ပြီး ယနေ့ သောက် သုံးနေကြသည့် လက်ဖက်ရည် အဖြစ်သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ သည်။

ငွေကြေး ပုံစံတစ်မျိုးအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ပထမဆုံး သီးနှံပျား

အမေရိကခေတ်လယ်မှသူများသည် ပြောင်း၊ ငရုတ်၊ မာလကာ၊ ထောပတ်၊ ခရမ်းချဉ်သီးတို့ကဲ့သို့သော သီးနှံများကို ပထမဆုံး စိုက်ပျိုးသူများဖြစ်သည်။ အခြားခေတ်များမှ ထိုအချိန်ထိ စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသည့် အာလူး၊ ဂျုံကဲ့သို့သော သီးနှံများကိုလည်း စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ခေတ်လယ်အမေရိကသားများသည် ကိုကိုးပင်ကို ပထမဆုံးစိုက်ပျိုးသူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ ကိုကိုးစေ့များကို အစောပိုင်းတွင်

ပထမဆုံး ပါကော့နှင့် ကော်ဇာ

ခေတ်လယ် အမေရိကသားတို့သည် သွားများကို သန့်ရှင်းရန်နှင့် သန်မာစေရန် သစ်ပင်တစ်မျိုးမှ အစေးကို ဝါးနေလေ့ရှိသည်။ လူကြိုက်အများဆုံး အသုံးများဆုံးမှာ ဆာပိုဒီလာခေါ် အပင်မှ သစ်စေးဖြစ်သည်။ ယင်းသစ်စေးမှာ အရသာမရှိသော်လည်း ယနေ့စားသုံးနေကြသော ပီကော့၏အစဖြစ်သည်။ အမေရိကခေတ်လယ် လူမျိုးစု ဖြစ်သော အော်လ်ပက်လူမျိုးစုသည် ရော်ဘာကို ပထမဆုံး တွေ့ရှိသူများဖြစ်သည်။ အော်လ်မက်တို့သည် ရော်ဘာမှအသုံးဆောင်များ ပြုလုပ်ရကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရှိခဲ့ကြသည်။

ပထမဆုံး ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက်နှင့် ချောကလပ်အမျိုးအစား

ခေတ်လယ်အမေရိကလူများသည် ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့ စားသုံးနေကြသော အရသာရှိသည့် အစားအစာများစွာကို တီထွင်ခဲ့သည်။ ပြောင်းဖူးသည် ခေတ်လယ်အမေရိကတွင် အရေးပါသော အစားအစာတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ပြောင်းဖူးကို ကြာရှည်အထားခံရန် ကြိုးစားရာမှ ပြောင်းစေ့ကို အပူပေးခြင်းဖြင့် ပထမဆုံး ပြောင်းဖူးပေါက်ပေါက်ကို ရရှိလာခဲ့သည်။ ခေတ်လယ် အမေရိကသားများသည် ချောကလက်ဖျော်ရည်ကို ပထမဆုံး ပြုလုပ်သူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ ကိုကိုးစေ့ကို ချိုပြီး ဘဲ အေး၍ခါးရန် ဖျော်စပ်ထဲတွင် ငရုပ်လေ့ရှိပြီး မင်္ဂလာသောက်သုံးကြ

ပူနွေးသောအရသာမျိုး မဟုတ်သော အရသာရှိ ဖျော်ရည်ရသောက်ကြသည်။ ထိုဖျော်ရည်ကောင်းနှင့် ပန်းအဆီတို့ ထည့်ဆောင်နှင့် ပွဲလမ်းများတွင်သည်။

ကစားပွဲများ

ကနေဒါနှင့် အမေရိကတို့တွင် ယခု တွင်ကျယ်စွာ ကစားနေကြသော လာခရော့(စ်) ကစားပွဲများသည် ရှေးခေတ် အမေရိကလူမျိုးတို့၏ ကစားပွဲများမှ အခြေခံခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး အမည်မှာမူ ပြင်သစ်အစောပိုင်း သာသနာပြုအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့မှ ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကစားပွဲများမှာ နိုင်ငံ၏ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုနှင့် ဘာသာရေးတို့အတွက် အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ယနေ့ခေတ် ကစားနေသော တစ်သင်းလျှင် ဆယ်ယောက်စီ ပါဝင်ကစားသည့်ပုံစံနှင့်မတူဘဲ ရှေးခေတ်ကစားပွဲမှာ တစ်သင်းလျှင် လူ 100 မှ 1000 အထိပါဝင်ပြီး ကစားကွင်းအကျယ်ကြီးထဲတွင် ကစားကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှေးအမေရိကန်လူမျိုးများမှာ ဤကစားပွဲများကို စိတ်အပန်းဖြေရုံ ကစားကြခြင်းမဟုတ်ဘဲ စစ်သည်ငယ်များအား လေ့ကျင့်ပေးခြင်းလည်း ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ တပ်များအတွင်း အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းပေးရန်လည်း ကစား လေ့ရှိသည်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ပိရမစ်

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ပိရမစ်သည် အီဂျစ် တွင်မဟုတ် မက္ကဆီကိုတွင် ရှိသည်။ BC 16 ရာစုမှ 1 ရာစုအတွင်း တည်ဆောက်ခဲ့သော ချီလူလာ ပိရမစ်သည် ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ပိရမစ် ဖြစ်သည်။ ပိရမစ်အောက်ခြေသည် 450 sq/m (1476 sq/ ft) ရှိပြီး 217 ပေ မြင့်သည်။ နတ်ဘုရား ကွာဇာကော့တ်ကို ပူဇော်ရန် တည် ဆောက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

သင်ဒါပြုလုပ်ခြင်း။
ရှေးအမေရိကလူမျိုးများသည် ပထမဆုံးပြကွဒိန်များထဲမှ တစ်ခုကို တီထွင်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့တီထွင်ခဲ့သော မယံပြကွဒိန်တွင် ရက်ပေါင်း 260 ပါဝင်ပြီး ယခုပြကွဒိန်တွင် ရက်များအား နာမည်ပေးထားသကဲ့သို့ပင် တစ်ရက်လျှင် နာမည်တစ်ခု ပေးထားသည်။ နေ့တိုင်းတွင် အထူးပြုသင်္ကေတများ ရှိသည်။

စက်မှုတော်လှန်ရေး

ပထမဆုံး ရေဓွေးငွေ့စက်ခေါင်း

ဂျိန်းဝက်(စ်)က ရေဓွေးငွေ့စက်ခေါင်းကို တီထွင်ပြီးနောက် တွင် ပညာရှင်များသည် ရေဓွေးငွေ့စက်ခေါင်းကို အသုံးပြုရန် နည်းအမျိုးမျိုးသုံး၍ ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ ရစ်ချက်(စ်) ထရာဗီသစ်ဆိုသူ ပညာရှင်သည် ရထားကိုဆွဲနိုင်မည့် စက်ခေါင်းကို အောင်မြင်စွာ တီထွင်နိုင်ခဲ့သည်။ 1804 ခုနှစ်တွင် သူ တီထွင်ထားသော ရေဓွေးငွေ့စက်ခေါင်းဖြင့် သံထည်ပစ္စည်း 10 တန်နှင့် ခရီးသည် 70 ဦးပါ ရထားတွဲကို ဆွဲပြခဲ့သည်။ မက်သရူးမာရီ ဝီလီယမ် ဟက်ဒလေနှင့် ကျောစတီဗင်ဆင်တို့ကဲ့သို့သော အခြားပညာရှင်များကလည်း ထရာဗီသစ်၏ အင်ဂျင်တည်ဆောက်မှုတွင် ရထားများ အောင်မြင်စွာ ပြုလုပ်ဖန်တီးနိုင်ရန် ကူညီခဲ့ကြသည်။

သံမဏိထုတ်လုပ်မှု

သံမဏိကို ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်းနှင့် ပမာဏများများ ထုတ်လုပ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းအား ဆာဟင်နရီ ဘက်ဆဲမာဆိုသူက ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ 18 ရာစုအစောပိုင်း သံမဏိထုတ်လုပ်ရာတွင် လိုအပ်သည့် အပူချိန်ကို ရရှိစေနိုင်မည့် မီးသွေးတစ်မျိုးကို ကျောက်မီးသွေးမှ ထုတ်ယူရရှိခဲ့သည်။ ယင်းရှာဖွေတွေ့ရှိမှုမှာ ဘက်ဆဲမာက ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်းဖြင့် မလိုအပ်သော သတ္တုများဖယ်၍ သံမဏိထုတ်လုပ်နိုင်သော နည်းလမ်းကို တွေ့ရှိပြီး နောက်ပိုင်း 1 ရာစုအကြာတွင် တွေ့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမဆုံးရက်ကန်းစက်

ပထမဆုံးရက်ကန်းစက်ကို 1769 တွင် ရစ်ချက်အတ်(တ်)ရိုက် က တီထွင်ခဲ့ပြီး ယင်း water frame ဟုလည်း လူသိများသော စက်အတွက်အသုံးပြုနိုင်သော နည်းပညာကိုပါ ပူးတွဲဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ အတ်(တ်)ရိုက် ၏ ရက်ကန်းစက်မှာ ယခင် အသုံးပြုနေသောစက်များနှင့်ပတူဘဲ လျှပ်စစ်စွမ်းအင်သုံး စက်ဖြစ်ပြီး အထည် ပို၍ထုတ်လုပ်နိုင်သည်။ ဤရက်ကန်းစက်ကို တီထွင်နိုင်မှုသည် အထည်အလိပ်လုပ်ငန်းကို အိမ်တွင်းမှ အသေးစားလုပ်ငန်းအဖြစ်မှ စက်မှုလုပ်ငန်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲပေးခဲ့သည်။

ပထမဆုံးမိုးပျံအဆောက်အအုံ

ကုန်ကျစရိတ်နည်းနည်းဖြင့် စတိုးထုတ်လုပ်နိုင်မည့်နည်းလမ်းကို ဟင်နရီဘက်ဆဲမာက တွေ့ရှိပြီးနောက် မိုးပျံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်မှုသည် ပေါ်ထွက်လာခဲ့သည်။ မိုးပျံအဆောက်အအုံကို ပထမဆုံး ဆောက်လုပ်သူမှာ ဂျော့အေပူလာဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပူလာက 1889 တွင် နံရံများဖြင့် အဆောက်အအုံ၏ အလေးချိန်ကို ထိန်းထားရန်မလိုအပ်သော ပထမဆုံးအဆောက်အအုံ တာကိုဟာကို ဆောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ပူလာ သည် အဆောက်အအုံ၏ အလေးချိန်ကို ထိန်းရန် သံမဏိယက်မများတို့ စပ်ဆက်၍ အသုံးပြုခဲ့သည်။ ဗလက်တီဂျွန်အဆောက်အအုံသည် 1902 ခုနှစ်တွင် ပူလာဆောက်လုပ်ရေးကုမ္ပဏီက နယူးယောက်တွင် ဆောက်လုပ်ပေးခဲ့သော ပထမဆုံး မိုးပျံအဆောက်အအုံဖြစ်သည်။

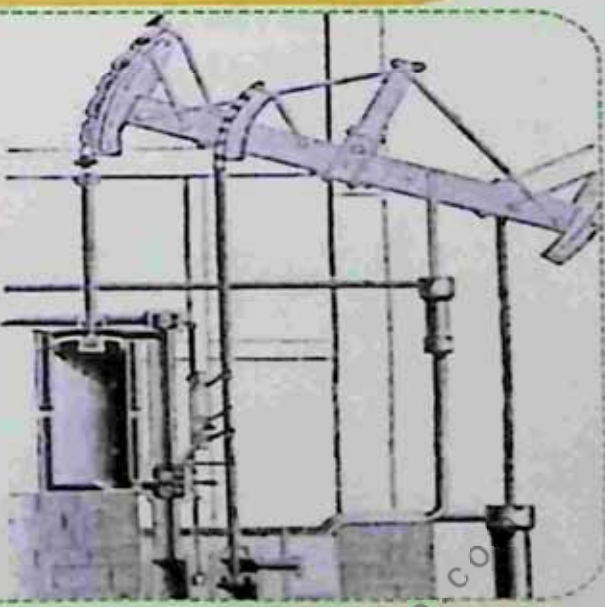
သင်္ဘောပျံဖြူးပြူးကား

စမက်(တ်)ဝစ်(စ်) စက်သည် သက်တမ်းအရှည်ဆုံး အလုပ် လုပ်နေသည့် ရေငွေ့စက်ဖြစ်သည်။ ထိုစက်ကို စမက်(တ်) ဝစ်(စ်)ရို ဘာမင်ဂမ်တူးမြောင်းမှ ရေများစုပ်ယူရန် ကျိမ်း(စ်) ဝက်(စ်)နှင့် မက်သရူးဘော့(တ်)တန်တို့က 1779 တွင် တီထွင်ခဲ့ကြသည်။

ပထမဆုံးရေငွေ့စက်

ပထမဆုံး ရေငွေ့စက်ကို ကျောက်မီးသွေးမိုင်းတွင်းမှ ရေများကို စုပ်ထုတ်ဖယ်ရှားရာ တွင် အသုံးပြုရန် 1712 ခုနှစ်တွင် သောမတ်(စ်)နယူးကီးမန်းဆိုသူက တီထွင်ခဲ့သည်။ ထိုစက်မှာ ရိုးရှင်းသော ဖောင်းတံပါစက်ဖြစ်ပြီး ရေများစုပ်ထုတ်ရာတွင် စွမ်းအင်များစွာ အသုံးပြုမောင်းနှင်ရသည်။ 1765 တွင် စကော့လူမျိုး ကျိမ်း(စ်)ဝက်(စ်)က ယနေ့ ကျွန်ုပ်တို့ အသုံးပြုနေသောစက်များ၏ အစဖြစ်သည့် ရေငွေ့စက်ကို သောမစ်(စ်)၏စက်တွင် အအေးခံသည်အကန့်တပ်၍ ထည်ခြင်းဖြင့် တီထွင်ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ 1769 တွင် စက်မှုပိုင်ခွင့်ရရှိပြီးနောက် 1776 တွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၌ စတင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ 1800 ခုနှစ်များမှစ၍ ဥရောပတစ်လွှားတွင် ရေငွေ့စက်များကို ရေစွမ်းအင်သုံးစက်များ ၏ နေရာတွင် အစားထိုးအသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး

အကြီးဆုံးခရီးသင်္ဘော

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံး ခရီးသည်တင်လေယာဉ်မှာ Airbus A380 ဖြစ်သည်။ ခရီးသည် 525 ဦးအထိ တင်နိုင်ပြီး အတန်းစားသုံးမျိုး ခွဲခြားထားသည်။ လေယာဉ်၏တောင်ပံအရှည်မှာ 79.8 မီတာရှိသည်။ ထူးခြားသည်မှာ တောင်ပံများကို ဝေလနယ်တွင် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးနောက် လေယာဉ်တွင်တပ်ဆင်ရန် ပြင်သစ်သို့ သင်္ဘောဖြင့်တင်ပို့ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မြေအကြီးဆုံးကား

ဂူဂါတီဘိုင်ရွန်သည် လက်ရှိအခြေအနေတွင် အမြန်ဆုံးကားများ ထုတ်လုပ်မှုတွင် ထိပ်ဆုံးရှိမနေသော်လည်း ဈေးအကြီးဆုံးကားအဖြစ် ရပ်တည်နေခဲ့သည်။ ကားကို 1939 ခုနှစ်တွင် လီမန်း(စ်) 24 နာရီ ကားပြိုင်ပွဲ၌ အနိုင်ရရှိခဲ့သော ပြင်သစ်ပြိုင်ကားမောင်းသမား ပီးရာ(စ်)ဘိုင်ရွန်၏ အမည်ပေးထားသည်။ ဖီးရာ(စ်)ဘိုင်ရွန်သည် ယင်းပြိုင်ပွဲတွင် ဘူဂါတီ ကုမ္ပဏီအတွက် ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဗာရွန်ကားမှာ အမြန်ဆုံးမြန်နှုန်း 253.81 mph (408.47 km/h) ရှိသည်။ ကား၏ဈေးနှုန်းမှာ ပေါင် 757,359 (အမေရိကန်ဒေါ်လာ 1440,800)ရှိပြီး ထုတ်လုပ်မှုကုန်ကျစရိတ်မှာ ယင်းထက်ပိုသည်။

သင်္ဘောအကြီးဆုံး

ထရန်(စ်)ဆာဘီးရန်း ရထားလမ်းသည် ကမ္ဘာ့အရှည်ဆုံးရထားလမ်းဖြစ်သည်။ ရထားလမ်းသည် ခန့်မှန်းခြေ 5.785 မိုင် ရှည်လျားပြီး အနောက်ဘက် မော်စကိုမြို့တော်မှ ရုရှား၏ အရှေ့မြောက်ပိုင်းအစွန် ဗလာဒီမိုစတော့အထိ ဖောက်လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

အမြန်ဆုံးကား

Shelby Super Cars ကုမ္ပဏီ မှ ထုတ်လုပ်သော Ultimate Aero TT supercar သည် ကမ္ဘာ့အမြန်ဆုံးကားဖြစ်သည်။ ထိုကားသည် အမြင့်ဆုံးအရှိန် 256 mph (412 km/h) အထိ မြှင့်တင်နိုင်ပြီး 2.8 စက္ကန့် အတွင်း 0.60 mph အထိ ပြန်လည် လျော့ချနိုင်သည်။ ကား

ကိုယ်ထည်ကို ကာဗွန်၊ တိုက်တေးနီယမ်တို့နှင့် ပေါ့ပါးအောင်ပြုလုပ်ထားပြီး လိပ်ပြာပုံတံခါးတပ်ဆင်ထား၍ လူနှစ်ဦးလိုက်ပါစီးနိုင်သည်။ ကားကို ပုံစံရေးဆွဲရာတွင် 7 နှစ်မျှကြာအောင် ဒီဇိုင်းနာများက ရေးဆွဲခဲ့ရသည်။ ပြုလုပ်ရောင်းချခဲ့သည့် ကားစီးရေမှာ 25 စီးသာ ဖြစ်သည်။

အကြီးဆုံးခါးပျော်တင်သင်္ဘော

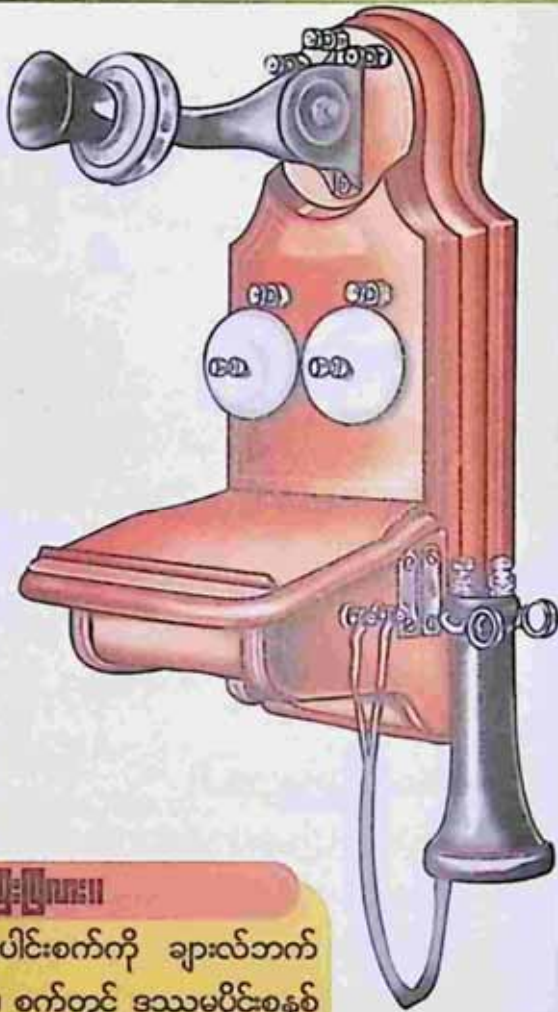
RMS Queen Mary 2 သင်္ဘောသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ သင်္ဘောများတွင် အကြီးဆုံး ပင်လယ်ကူး ခရီးသည်တင် သင်္ဘောဖြစ်သည်။ သင်္ဘောပေါ်တွင် စားသောက်ဆိုင် 10 ဆိုင်၊ ရေကူးကန် 5 ကန်၊ ကတ်စီနို၊ ကပွဲခန်းမနှင့် နက္ခတ္တရာပြခန်းတို့ ပါဝင်သည်။ Queen Mary 2 သည် နှစ်ထပ်ကား အစီး 40 အရှေ့အနောက် တန်ဖီရပ် ထာသည်ထက် ရှည်လျား သည်။ သင်္ဘောဝန်ထမ်းနှင့် အရာရှိများအပြင် ခရီးသည် 2,600 ဦး တင်ဆောင်နိုင်သည်။

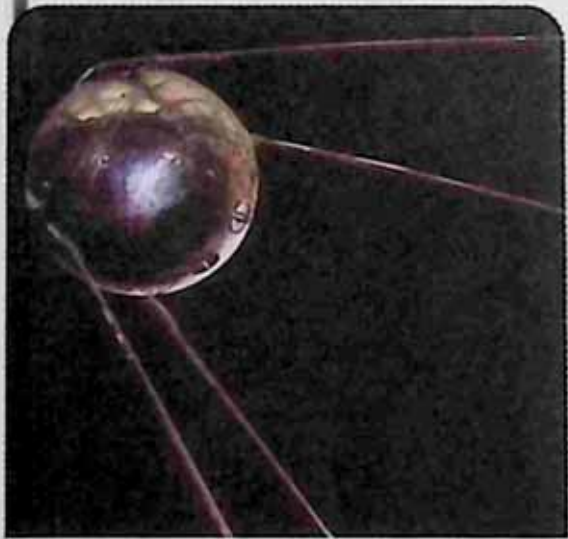

ပထမဆုံးတယ်လီဖုန်း

အဲလက်ဇန်းဒါး ဂရော့မတ်တဲလ်ကို ယေဘုယျအားဖြင့် တယ်လီဖုန်းအား ပထမဆုံးတီထွင်ခဲ့သူအဖြစ် မှတ်ယူရမည် ဖြစ်သည်။ 1870 ခုနှစ်များတွင် အဲလီရှာဂရေနှင့် ဂရော့မတ်တဲလ်တို့သည် လျှပ်စစ်လိုင်းမှ စကားပြောနိုင်သော စက်တစ်မျိုးကို တီထွင်ရန် အပြိုင်ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ နှစ်ဦးလုံးက ယင်းတို့ တီထွင်ထားသော စက်များကို မူပိုင်ခွင့်တင်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြရာ ဘဲလ်က အရင်မှတ်ပုံတင်နိုင်ခဲ့သည်။ 1876 မတ်လ 10 ရက်တွင် ယခု တယ်လီဖုန်း ဟုခေါ်ဆို အသုံးပြုနေကြသော လျှပ်စစ်စကားပြောစက်ကို စတင်စမ်းသပ်ပြရာ တစ်ဖက်မှ ၎င်း၏လက်ထောက် သောမတ်ဝတ်(တ်)ဆန်အား "ဝတ်(တ်)ဆန် ဒါ မင်းကိုတွေ့ချင်လို့ ခဏလာဦး" ဟူသောစကားကို ပြောခဲ့သည်။

ဘင်ဒါဘိဗူးဖြူကား။
 ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ဂဏန်းပေါင်းစက်ကို ချားလ်ဘက် ဘော့(ရ်)က တီထွင်ခဲ့သည်။ စက်တွင် ဒဿမပိုင်းစနစ် ကို အသုံးပြုထားပြီး လက်ကိုင်ကိုလှည့်၍ အသုံးပြုရ သည်။

ကမ္ဘာ့ပထမဆုံးဂြိုဟ်တု

အာကာသနှင့်ပတ်သက်သော အသိပညာ၊ နည်းပညာတို့သည် 1954 အောက်တိုဘာ 4 ရက်တွင် ကြီးမားသော အဆင့် တစ်ဆင့်သို့ လှမ်းတက်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုရက်တွင် ဆိုဗီယက် ပြည်ထောင်စုက ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး စပန်းနစ် I (Sputnik I) ဂြိုဟ်တုကို စတင်မိတ်ဆက်ခဲ့သည်။ ကစားစရာ ဘောလုံးအရွယ်မျှသာရှိသော ဂြိုဟ်တုအသေးလေး သည် ကမ္ဘာမြေကို အာကာသမှ လှည့်ပတ်၍ တစ်ကမ္ဘာလုံးကို အံ့အားသင့်စေခဲ့သည်။ ဂြိုဟ်တုသည် ခရီးအရှည် 18,000 mph (2900 km/h) အထိ သွားခဲ့ပြီး 20.005 နှင့် 40.002 မီဂါဟတ်တို့မှ ရေဒီယိုလိုင်းဖြင့် ဘက်ထရီမကုန်မီ 22 ရက်တိုင်တိုင် အချက်ပြ ဆက်သွယ်ပေးခဲ့သည်။ ဤဂြိုဟ်တု စတင်ထုတ်လွှတ်မှုသည် သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာကို များစွာတိုးတက်လာစေခဲ့သည်။ ဤဂြိုဟ်တု စတင်ထုတ်လွှတ်မှုသည် သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာကိုများစွာ တိုးတက်လာစေပြီး အမေရိကနှင့် ဆိုဗီယက်ပြည်ထောင်စုအကြား အာကာသပြိုင်ပွဲကို ပို၍ အရှိန်မြှင့်လာစေခဲ့သည်။

ENIAC ကွန်ပျူတာကို အမေရိကတွင် 1943 တွင် စတင်တည် ဆောက်ခဲ့ပြီး အထွေထွေအသုံးပြုရန် ရည်ရွယ်၍ ပထမဆုံး ထုတ်လုပ်ထားသော ကွန်ပျူတာဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာ့ပထမဆုံး ကွန်ပျူတာ

အနာဂတ်တွင် ကွန်ပျူတာဖြစ်လာမည့် စက်တစ်မျိုးကို စတင်၍ သုတေသနပြု တီထွင်လမ်းကြောင်းပေးခဲ့သော ချားလ်ဘက်ဘော့ဂ်အား ကွန်ပျူတာ၏ဖခင်ကြီးဟု ဆိုကြသည်။ ကွန်ပျူတာ အခက်အခဲများကို ဖြေရှင်းပေးနိုင်ပြီး ကွန်ပျူတာပရိုဂရမ်များကို အမှန်တကယ် ရေးဆွဲထားသော ပထမဆုံး လျှပ်စစ်ကွန်ပျူတာမှာ ENIAC ဖြစ်သည်။ Electronic Numerical Integrator ပရိုဂရမ် ပါဝင်သော

ပထမဆုံး မိုဘိုင်းဖုန်း

ဖုန်းများကို အစုံလိုက်အသုံးပြုခြင်းမှာ ဝန်ကျယ်လှသည်။ ထို့ကြောင့် တီထွင်သူများက ဖုန်းကို ပေါ့ပါးပြီး သယ်ယူရလွယ်ကူစေရန် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြိုးပမ်းကြံဆခဲ့ကြ သည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းများကို တီထွင်ပြီးနောက် ဆက်သွယ် ရေးကဏ္ဍတွင် တိုးတက်ပြောင်းလဲမှုများ ရှိလာသည်။ ပထမဆုံး တီထွင်လိုက်သော မိုဘိုင်းဖုန်းမှာ နေရာအနှံ့ သို့ စိတ်ကြိုက်သယ်ယူခြင်းမပြုနိုင်ချေ။ အမှန်တကယ် သယ်ယူသွားနိုင်သော မိုဘိုင်းဖုန်းကို 1973 ခြေ 3 ရက်တွင် မောတာရိုလာကုမ္ပဏီမှ စတင်မိတ်ဆက်ပေးခဲ့သည်။ ထိုမိုဘိုင်း ဖုန်းကို မော်တာရိုလာကုမ္ပဏီ၏ အင်ဂျင်နီယာ မာတီကူးပါးနှင့် ဂျွန်မစ်ချဲလ်တို့ မှ တီထွင် ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ ယနေ့စံနှုန်းများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ကြီးမားလေးလံနေသော်လည်း ထိုဖုန်းသည် အနာဂတ်မိုဘိုင်းဖုန်း ဖြစ်လာအောင် လမ်းဖောက်ပေးခဲ့သည်။

မိုဘိုင်းဖုန်း အသုံးပြုသူ အများဆုံးနိုင်ငံ

တရုတ်နိုင်ငံသည် မိုဘိုင်းဖုန်းအသုံးပြုသူ သန်းငါးရာကျော်ရှိသော နိုင်ငံဖြစ်သည်။ လူဦးရေတွင် ခန့်မှန်းခြေ မိုဘိုင်းဖုန်း အသုံးပြုမှု 1.6 per head ရှိပြီး မိုဘိုင်းဖုန်း အသုံးပြုသူ အများဆုံးနိုင်ငံများတွင် ထိပ်တန်းစာရင်းဝင်သည်။ ကမ္ဘာတစ်လွှားတွင် မိုဘိုင်းဖုန်း အသုံးပြုမှုမှာ 2.7 ဘီလီယံ ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။